

PASTORAČNÍ PÉČE ve zdravotnictví

Marta Hošťálková

Úvod

- „**total pain**“ - tzv. „celková bolest“ – tělesná bolest spjata a vzájemně se ovlivňuje s bolestí v oblasti psychické, sociální i duchovní
- koncept celostní péče o nemocné **Cicely Saundersové - multidisciplinární tým** - členem je i duchovní, jeho úkol - zmírňování bolesti v oblasti duchovní

Péče o duchovní a náboženské potřeby ve zdravotnictví v mezinárodním kontextu

„Mezinárodní akreditační standardy pro nemocnice“ („Joint Commission International Accreditation Standards for Hospitals, 2002“):

- „Nemocnice má vytvořený postup, v rámci kterého uspokojí požadavky pacientů a jejich blízkých na **poskytnutí duchovních služeb** či podobné požadavky vyplývající z **pacientových duchovních potřeb a náboženského přesvědčení.**“
- COP.14 – COP.19: opakovaně duchovní a náboženské potřeby (např. pocity zoufalství, utrpení, viny či potřeba odpuštění), jejich rozpoznání a zajištění péče o ně

Péče o duchovní potřeby ve zdravotnictví v mezinárodním kontextu

„Doporučení Rec (2003)24 Výboru ministrů rady Evropy členským státům o organizaci paliativní péče“ a „Příloha k Doporučení“ („Recommendation Rec (2003) 24 of the Committee of Ministers to member states on the organization of palliative care”):

- pojem „duchovní“ (především jako adjektivum; substantiva - otázky, potřeby, obtíže, utrpení, problémy, blaho, podpora, péče, aspekty péče a útěcha): **22x**
- **2x** zmíněny existenciální otázky
- *„Paliativní péče obsahuje psychologické a duchovní aspekty péče o pacienta. Vysoká úroveň o fyzickou stránku je samozřejmě zásadní, avšak sama o sobě nestačí. Nesmíme redukovat lidskou bytost na pouhou biologickou jednotku.“*

Péče o duchovní potřeby ve zdravotnictví v mezinárodním kontextu

Evropská síť zdravotní kaplanské služby (www.eurochaplains.org), „*Standardy pro zdravotní kaplanskou službu v Evropě*“:

- nemocniční kaplanství - služba s ohledem na existenciální, duchovní a náboženské potřeby pacientů a těch, kdo o ně pečují (zdravotníci, příbuzní a přátelé), - která přivádí ke zdrojům osobním i kulturním, ke zdrojům víry i ke zdrojům společenství

Pastorační péče ve zdravotnictví

Papežská rada pro pastorační péči mezi zdravotníky, *Charta pracovníků ve zdravotnictví*: „*Pastorační péče o nemocné spočívá v duchovní a náboženské pomoci.*“

- základním právem nemocného
- povinností církve
- uskutečňuje se **přítomností a činností církve** ve zdravotnickém zařízení, kdy „...církve usiluje přinést slovo a milost Pána **těm, kdo trpí, a těm, kdo o ně pečují**“; „...církve v ochraně života otevírá své srdce a svou náruč **všem lidem**, neboť ke všem lidem se obrací Kristovo poselství.“
- ve službě **kněží, řeholníků a laiků**, kteří se jednotlivě nebo společně angažují v pastorační péči o nemocné

Pojmy

- *pastorační péče ve zdravotnictví*
- *duchovní péče / služba*
- *nemocniční kaplanská péče / služba*
- *spirituální péče*
- *psycho-spirituální poradenství*

*pastorační péče ve zdravotnictví –
jednoznačně odkazuje na péči církve
(křesťanských církví) o nemocné*

„Nemocniční kaplan“

- muž nebo žena s vysokoškolským teologickým a následným speciálním postgraduálním vzděláním,
- vyslán vlastním náboženským společenstvím a současně akceptován zdravotnickým zařízením
- zakotvení v určitém kulturním a religiózním systému, ale současně otevřenost ke všem dalším kulturám a náboženským směrům
- jeho úkolem - respektovat a chránit hodnotu a důstojnost každé osoby
- hlavní pracovní činnost - empatické naslouchání = „doprovázení“
- podporuje vnitřní růst nemocného
- pomáhá hledat naději
- přispívá snižováním existenciální úzkosti ke zlepšení či udržení kvality života pacienta a jeho blízkých
- zajišťuje kontakt s duchovním církve nebo náboženské společnosti, jejíž je pacient členem
- konkrétní podoba péče - individuální přístup, naslouchání, rozhovor, modlitba a slavení svátostí

„Dobrovolník v pastorační péči“

- osoba, která ve svém volném čase pod vedením nemocničního kaplana se podílí na pastorační péči ve zdravotnickém zařízení na základě pověření daného svou církví

Péče o duchovní dimenzi člověka je náročnou a životodárnou skutečností v srdci péče o nemocné.

Použitá literatura

Monografie:

- MARTINEK, M., aj. *Praktická teologie pro sociální pracovníky*. Praha: JABOK – Vyšší odborná škola sociálně pedagogická a teologická, 2008. 176 s. ISBN 978-80-904137-2-6.
- OPATRná, M. *Etické problémy v onkologii*. Praha: Mladá fronta, 2008. 114 s. ISBN 978-80-204-1876-0.
- OPATRný, A. *Pastorační péče v méně obvyklých situacích. Část I. 3. vyd.* Praha: Pastorační středisko sv. Vojtěcha při Arcibiskupství pražském, 2001. 47 s. Bez ISBN.
- PERA, H.; WEINERT, B. *Nemocným nablízku*. Přel. P. Munzar. Praha: Vyšehrad, 1996. 199 s. Přel. z: *Mit leidenden unterwegs*. ISBN 80-7021-152-0.

Elektronické zdroje:

- *Dohoda o duchovní péči ve zdravotnictví mezi Českou biskupskou konferencí a Ekumenickou radou církví v České republice* [online]. [cit. 2009-08-30]. Dostupné z URL: <<http://tisk.cirkev.cz/res/data/008/001107.pdf?seek=1164034509>>.
- *Standardy pro poskytování nemocniční kaplanské služby v Evropě* [online]. [cit. 2009-08-30]. Dostupné z URL: <http://www.eurochaplains.org/turku_standards_czech.pdf>.
- MATĚJKOVÁ, M. *Duchovní služba nemocným ve Fakultní nemocnici Olomouc* [online]. 2010 [cit. 2010-04-22]. Dostupné z URL: <http://is.muni.cz/th/258855/lf_b/DUCHOVNI_SLUZBA_NEMOCNYM_VE_FNOL__Matejkova_Miroslava_Tobia.pdf>.
- OPATRná, M. *Klinická pastorační péče*. E-learning vzdělávání studentů programu Všeobecné lékařství I. LF UK Praha. Praha, 2011. V recenzním řízení.